OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto
neuvotteleva virkamies Minna Piispa
(rikosten ennaltaehkäisy)
erityisasiantuntija Anne Kohvakka
(henkilötietojen käsittely)
lainsäädäntöneuvos Sami Kiriakos
(seksuaalirikoslainsäädännön uudistaminen)

Täydentävä lausunto

12.2.2020

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Seksuaalirikosten ennaltaehkäisy

Asia: OM:n täydentävä lausunto asiassa KAA 5/2019 vp/Seksuaalirikoksesta Suomessa tuomitun oleskeluluvan peruuttaminen ja karkotus

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa kansalaisaloitteesta KAA 5/2019 vp., joka koskee seksuaalirikoksesta Suomessa tuomitun oleskeluluvan peruuttamista ja karkotusta. Hallintovaliokunta on kuulemisessaan 11.2.2020 pyytänyt oikeusministeriöstä täydentävää kirjallista lausuntoa siitä, millä keinoilla seksuaalirikoksia voidaan ehkäistä ja mitä asian eteen oikeusministeriössä tehdään.

Oikeusministeriössä on käynnissä seksuaalirikoksia koskevan rikoslain 20 luvun uudistustyö. Uudistuksen tavoitteena on vahvistaa seksuaalista itsemääräämisoikeutta ja oikeutta henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. Raiskauksen määritelmä on tarkoitus muuttaa suostumusperusteiseksi. Lasten rikosoikeudellista suojaa vahvistetaan. Lisäksi hankkeessa varmistetaan, että rangaistukset ovat oikealla tasolla. Työryhmän toimikausi päättyy 30.5.2020.

Seksuaalirikoksesta tuomittujen kuntouttamiseen on Rikosseuraamuslaitoksessa käytössä kaksi vaikuttavuusohjelmaa, joiden avulla pyritään tarjoamaan kuntoutusmahdollisuus seksuaalirikollisille. Nämä ohjelmat ovat Uusi suunta ja STEP. Uusi suunta -ohjelma ja tarkoitettu vain matalan uusimisriskin seksuaalirikoksen tekijöille. Seksuaalirikoksen tekijät, joilla on keskikorkea tai korkea uusimisriski, ohjataan aina ensisijaisesti ryhmämuotoiseen STEP-ohjelmaan. Lisäksi saatavilla on joitakin järjestöjen tuottamia palveluita niille, jotka ovat huolissaan haitallisesta seksuaalisesta toiminnastaan tai fantasioista tai ovat epäiltyinä tai syyllistyneet seksuaalirikoksiin. Järjestöjen palveluja ei ole saatavilla valtakunnallisesti.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisessa rikosten ennaltaehkäisyhankkeessa on tavoitteena kehittää rikoksia ennaltaehkäiseviä palveluja ja palveluihin ohjautumista, ehkäistä uusintarikollisuutta sekä edistää rikoksiin syyllistyneiden ja vankilasta vapautuvien ohjaamista

uusintarikollisuutta ehkäiseviin palveluihin, kuten kuntoutusohjelmiin ja päihde- ja mielenterveyspalveluihin. Hankkeessa erityisenä kohderyhmänä ovat seksuaali- ja väkivaltarikoksiin syyllistyneet. Oikeusministeriölle on osoitettu hallitusohjelmassa rahoitus kolmivuotiseen hankkeeseen rikosten ennaltaehkäisyn tehostamiseksi. Rahoitusta ohjataan valtionavustuksina rikollisuutta ehkäisevää työtä tekeville yhteisöille vaikuttaviksi todettuihin työmenetelmiin väkivaltarikollisten ja seksuaalirikosten estämiseksi. Rahoitettavien ohjelmien tulee soveltua joko omasta toiminnastaan huolestuneille, rikoksesta epäillyille tai käytettäväksi vankeusrangaistuksen tai yhdyskuntaseuraamuksen yhteydessä tai rangaistuksen täytäntöönpanon jälkeen.

Oikeusministeriö pitää maasta poistettavan henkilön vankilaan sijoittamistiedon luovuttamista poliisille välttämättömänä. Asiaa koskevan säädöspohjan selkiinnyttämiseksi oikeusministeriö harkitsee säännöksen lisäämistä henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain (1069/2015) 14 §:n 2 momentin 3 kohtaan esimerkiksi seuraavasti:

> *Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitos voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa poliisille ja Maahanmuuttovirastolle rikoksesta epäiltyä, tuomittua, vankia, Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otettua ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavaa koskevat seuraavat tiedot, jos tiedot ovat tarpeen maassa oleskelua, kansainvälistä suojelua, maasta poistamista, kansalaisuutta, maahantulokieltoon määräämistä tai maahantulokiellon peruuttamista koskevan asian käsittelemiseksi:*
> *----*
> *3) valvonta- ja toimintarekisterissä olevat tiedot vangin ja Rikosseuraamuslaitoksen yksikköön otetun* ***sijoittamisesta Rikosseuraamuslaitoksessa,*** *karkaamisesta ja avolaitoksesta luvatta poistumisesta, poistumislupa-, opintolupa- ja siviilityölupaehtojen rikkomisesta sekä Rikosseuraamuslaitoksen yksikön ulkopuoliseen laitokseen sijoittamiseen liittyvien ehtojen rikkomisesta.*

Oikeusministeriöstä on kuluvalla viikolla menossa eduskunnalle hallituksen esitys vankeusaikaisen rikollisuuden estämisen ja laitosturvallisuuden ylläpitämisen tehostamista koskevaksi lainsäädännöksi. Esitys sisältää ehdotuksen myös yllä todetun lain muuttamiseksi. Oikeusministeriö harkitsee ehdottavansa esityksen eduskuntakäsittelyssä kyseisen lisäyksen tekemistä lakiin tässä vaiheessa.